Nagyvárad 1911. XVII. évfolyam 210. szám. Csütörtök, szeptember 14.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szétküldve:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Orvvadászok a sajtóban.

A Napot kitiltották a pályaudvarokról, de nem látjuk, hogy a fajtája valamit tanult volna belőle.

Ma is hol a fővárosban, hol a vidéken minden nap feljön az esti csillagja valamelyik kis borzas sakálnak s olyan sajtógarázdálkodást követ el a tisztesség, a becsület terén, a minőt elkövetni csak a mi laza sajtótörvényünk, a becsületet közprédára bocsátó büntetőtörvényünk és egy, hazug szenzációkon mohón kapkodó kiskoru olvasóközönség mellett lehetséges.

A sajtótörvényünk laza, mert tág teret nyujt arra, hogy a felelősség alól az igazi tettes kibujjék s alkalmat ad arra, hogy az ugynevezett felelős szerkesztő soha felelősségre vonható ne lehessen. Ismerünk akárhány lapot, melyet magyarul irnak és latin betükkel szednek, pedig igazság szerint mármarosi nyelven kellene irni és héber betükkel szedni, — a melyekben a felelős szerkesztő által nyomdába adott gyalázó cikkért sohasem a szerkesztőt vonták felelősségre, hanem a — szedőt. Hát akkor micsoda világcsalás a »felelős szerkesztő« ékes titulusa? Ma egyszerüen megvásárolnak egy senkit, egy kétlábu nullát, az vállalja a megperelt cikkért a felelősséget, leüli a roppant humánusan kiszabott kis büntetést, az igazi »felelős« pedig tovább folytatja játékait. A legelső követelmény a sajtótörvény reviziójánál a felelős szerkesztő egyetemleges és valóságos felelőssége; mindjárt kevesebb lesz a nyomtatott hazugság s az ólombetükkel terjesztett métely, mihelyt egyes lapüzérek nem bujhatnak meg fizetett senkik háta mögé, hanem kénytelenek lesznek a biróság elé napvilágra állani s esetleg a királyi ügyész vendégszeretetét is igénybe venni.

De ez nem elég. A gyalázó cikkért a felelősséget elvállaló »szerző« nyilatkozata után is hivatalból nyomozni kellene, csakugyan ő-e a szerző? Van egy lap, mely köztudomás szerint gyakori anyagi zavarokkal küzd, kivált mikor a pausálék elfogytak s az ugorkaszezon folytán megrevolverezni sem lehet senkit. Akárhányszor örömmel várta már a tisztességes közönség, hogy nyomdaszámla nem fizetése miatt csendben, de disztelenül kimulik — közérdekből. A közérdeknek még sem volt meg ez az öröme. Van u. i. az illető lapnak egy vagyonos barátja; büszke (új) magyar, »keleten« nőtt törzsöke fájának. A lap barátjának van egy fia, aki minden áron az ujságiró babérjaira vágyik. Hja, de mi, az általános élelmiszerdrágulás közepette a babér is drága! Mikor tehát a reményteljes kis borzas babérra éhezik, elmegy az illető laphoz, ott elhelyez egy-egy riportcikket, a felelős szerkesztő pedig táviratoz a papának — pénzért. Ezért a táviratért, no meg a forduló postával megérkező utalvány átvételéért aztán már csakugyan ő a felelős.

Ez a kis babérüzlet idáig még csak menne. Utóvégre ha van jó bolond, aki a babért paszuly helyett a fia kobakjára vásárolja százkoronásokért, miért ne találjon ez a maga élelmes hitsorsosára, aki a drága babért részére szállitja? A baj ott kezdődik, hogy az illető ifjonc szenvedélyesen szereti — hogy is mondjuk csak — a valóságnak az ellenkezőjét. Szakember a rágalmazás gyártásában.

Specialitását a katholikusok, kivált a papok megrágalmazása képezi. Püspöktől plébánosig van a terrénuma. S a mellett ravaszul óvatos. Igyekszik többet sejtetni, mint amennyit a sorok mondanak. Egy-egy rendőri vagy más riport apró eseményei közé a leggaládabb ráfogásokat tudja eldugni. Ha felelősségre vonják, szemforgatva kérdi: hát hol irta ő ezt vagy azt? Sehol. Egy sor sem szól róla — csak a sorok közt kiabálja minden folt, mely a cikkétől tisztán maradt.

Lehet-e ilyen firmák ellen sajtóperrel védekezni? Szó sincs róla. Ő is, a »felelős« szerkesztője is egy megfizetett bérszolgát fognak odaállitani, a valódi tettesek gyáván elbujnak s a legközelebbi

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Költsetek fel!

De Plomby báró, 30 éves, tulhizott.

Pierre Mandolin, 20 éves, szőke, karcsu, félénk.

Louis, a báró komornyikja.

(Dél van. A báró még alszik. Az ablakfüggönyök félre vannak huzva. Louis a gazdája irodasztalánál magánlevelezését végzi. Az ajtón kopognak.)

Mandolin (belép): A báró ur még alszik?

Louis: Mit is tehetne egyebet ilyen korán? Ugyan nézzen rá! Most olyan, mint egy nilusi ló, de mire felöltöztetem, valóságos divatfi lesz belőle.

Mandolin: Talán mégis jó lenne fölkelteni?

Louis: Próbálja meg!

Mandolin: Tegnap este azt mondta nekem: »Reménylem, holnap velem ebédelsz Marivaux-nál, de valamivel korábban jöjj és költs fel.« (Ebreszti.) Plomby! Hé, hallod e Plomby? Istenem, minden nap ennyi baj van a fölkeltésével!

Louis: En az ön helyében meg se kisérteném.

Mandolin: Lehetetlen, hisz megigértem neki. Inkább jöjjön maga is a segitségemre!

Louis: Sajnálom, most mással foglalkozom.

Mandolin: Hogyan? A báró levélpapirját használja?

Louis: Igen, ez hatásosabb. Rajta a jelszó: Semper vigilo! . . . Vajjon mit jelenthet ez?

Mandolin: »Mindig ébren vagyok!«

Louis: Jó tréfa, egészen rá illik!

Mandolin (a bárót rázza): Plomby! Kedves, jó Plombym!

Louis: Hiába vesztegeti idejét, uram!

Mandolin: Nem; látja, már mozdul!

Plomby (nagyot ásit és ismét elalszik).

Louis: Az ördögbe! Rázza csak erősebben! Huzza le róla a takarót!

Mandolin: Hogyisne, hogy megint pofonvágjon, mint a multkor? Hisz ismeri már a szokását!

Louis: Hogy ne ismerném; olyankor, félálmosan még az öreganyját se kiméllné!

Mandolin: Csak azt szeretném tudni, miért ragaszkodik ahhoz, hogy minden reggel én rázzam fel álmából? Akkor miért van maga mellette?

Louis: Ezt a kellemetlen kötelességet leráztam a nyakamról. Lássa, Mandolin ur, az első hetekben éppen ugy bántam vele, mint ön; gyöngédséggel, türelemmel, később pedig makacssággal, durvasággal igyekeztem a báró urat kellő időben fölkelteni és mindig valóságos harc fejlődött ki közöttünk. Mikor végre aztán nagynehezen sikerült talpra állitani, akkor dühöngött, mint az őrült, fejemhez vágta a kezeügyébe eső tárgyakat: a lámpát, a teáseszközöket és madame Poitiers mellszobrát . . . Igaz, hogy rendesen eltévesztette a célt . . . De az ilyen jelenetek mégis nagyon kellemetlenek . . . Egyszer különösen rám ijesztett . . . A revolvere után nyult, melyet rendesen a párnája alatt tartogat . . .

Mandolin (rémülten): Igazán? És ma? . . .

Louis: Mit — ma?

Mandolin: Ma is . . . párnája alatt van . . . a revolvere?

Louis: Nem tudom biztosan! Egy este aztán — mintegy három hét mulva — felmond-

Szülők érdeke, hogy gyermekeiknek Moskovits-féle anatómiai czipőt vegyenek, mivel azok a legkényelmesebbek és legtartósabbak.

Elárusitás: Gyári fióküzletben Kossuth Lajos-utca 5. szám. TELEFONSZAM: 834.

és a Fő-u. fiókban ideiglenesen szeptember 15-ig Rákóczi-út 5. sz. alatt Weiszlovits-házban, Huzella M. üzletével szemben. TELEFONSZAM: 687. TELEFONSZÁM: 687.

alkalommal kezdik az erkölcsi orvvadászatot elölről.

A sajtó szabadsága nem a sajtó orvvadászainak szabadságát jelenti; vagy ha igen, hát akkor köszönjük, az ilyen szabadságból nem kérünk. Kérlelhetlen, szigoru, a valódi bünöst menekülni nem engedő sajtótörvényre van ma szükség; azok az ideális lelkü férfiak, akik 1848-ban a sajtótörvényt megalkották, nem is sejtették, hogy ez a gyönyörü fegyver, melyet ők a nemzet szabadságainak védelmére csináltak, ma már nagy részben egy innen-onnan züllöt, orvvadász csoport kezébe fog kerülni. Oda kell ütni arra a gonosztevő kézre, mert sajtóra, becsületes sajtóra, magyar sajtóra szükségünk van, de arra semmi szükség, hogy a sajtó legyen biztos rablóvára a becsület utonállóinak.

*

Városi vizvezetékek védterülete. A vizjogi törvény számos hiányának egyike, hogy közhasználatra szánt ivóvizvezetékek részére védterület biztositását nem engedi meg és ily területeket csak ásvány és gyógyforrások részére tart fenn. Igló város, mely a közeli jövőben vizvezetékét tetemesen bővíti, azzal a kérelemmel járult a belügyminiszterhez, hogy az uj vizvezeték részére az 1885: XXIII. t.-c. 16. §ának kiterjesztő magyarázatával védterületet engedélyezzen. A belügyminiszter válasza, amely a vizjogi törvény megfelelő és a városok közérdekét biztositó módositását kilátásba helyezi, a következő volt: Az 1885: XXIII. t.-c. 16. §-a a véderőterületet csupán az ásvány és gyógyforrások és vizek részére biztosithatja, ily vezetéknek pedig csak azok a vizek tekinthetők, amelyek az 1876. évi XIV. t.-c. 100 és 101. §-ai értelmében általam ásvány és gyógyforrásoknak nyilvánittattak. Szemben a most idézett törvényes rendelkezésekkel, nincs meg tehát a lehetősége annak, hogy az ásvány és gyógyforrások és vizek részére a törvény által biztositott védelem rendeleti uton más nem ily természetü vizekre is kiterjesztessék. Megjegyzem különben, hogy a vizjogról szóló 1885. évi XXIII. t.-c. kiegészitéséről és módositásáról készitett törvényjavaslat keretében az a rendelkezés is tervbe van véve, hogy a védőterület a közhasználatra szolgáló vizvezetékek vizfői, valamint közhasználatra szolgáló kutak és források részére is biztositható legyen.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 13.

Kabos Ferenc alelnök fél 11 órakor nyitja meg a mai ülést.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után **elnök** bemutatja Báránd község feliratát a vármegyei tisztviselők status-rendezése, egy budapesti népgyülés feliratát az általános, titkos választójog tárgyában; továbbá Debrecen és Félegyháza városok polgárságának feliratát ugyancsak az általános, tikos választójog mellett és a véderőjavaslatok ellen.

A feliratok hováutalása tekintetében az elnöki előterjesztéssel szemben **Jaoszkó** Pál minden egyes esetben elleninditványt terjeszt elő, amelyekre nézve az ellenzék névszerinti szavazást és annak a következő ülésre való halasztását kéri.

Elnök ebben az értelemben intézkedik.

Szerdai nap lévén, felolvassák ezután az interpellációs könyvet, amelybe a következő interpellációk vannak bejegyezve:

Kun Béla »A Nap« kolportázs jogának a vármegyei alispánok által történt megvonása tárgyában.

Győrffy Gyula, a közös hadügyminiszter lemondásának körülményei tárgyában.

Ráth Endre, a biróságoknál megüresedett állások késedelmes betöltése tárgyában.

Ráth Endre, a vasuti késések és a vasuti kocsik tisztántartása tárgyában.

Ráth Endre a kolera elleni védekezés tárgyában.

Az elnök inditványára a Ház 1 órakor tér az interpellációkra.

Következett napirend szerint a névszerinti szavazások, amelyek után a Ház áttért az interpellációkra.

Ismét A Nap ügye.

Kun Béla előre megfontolt sajtó üldözést lát »A Nap« cimü ujság ellen inditott hajszában. A XX. század szégyene a 48 as sajtótörvény elleni merénylet

Derültség a jobb oldalon! **Mikosevits** Kanut állandóan közbeszól ugy, hogy elnöki rendreutasitásban is részesült.

Kun Béla előterjeszti interpellációját.

Kiadják a miniszterelnöknek.

A hadügyminiszter lemondása.

Győrffy Gyula: A közös hadügyminiszter lemondásának körülményei tárgyában interpellálja a miniszterelnököt. Ismerteti ezen ügyben már régebben előterjesztett interpellációját és a miniszterelnöknek erre adott válaszát, mely szerint a miniszterelnök nem tudott semmit a hadügyminiszter lemondásának kulisszatitkai körül történtekről és minden kombinatiót, mely ehhez fűződött mendemondának nyilvánitott. Azóta pedig a lemondás befejezett ténynyé vált és kiderült, hogy mindenki jobban volt informálva mint a miniszterelnök.

Előterjeszti ezután interpellációját.

Kiadták a miniszterelnöknek.

Ráth Endre kérte interpellációinak elelhalasztását.

Elnök a napirend javaslat előterjesztése után az ülést fél 2 órakor bezárta.

A szombathelyi püspökség. A karácsony óta üresedésben lévő szombathelyi püspöki széket, mint a Magyar Kurir értesül, október folyamán töltik be. Az uj püspök grófi *Mikes* János, székelyudvarhelyi főesperes plébános lesz, akinek a jelöltségét hosszabb ideje emlitik.

---

tam a szolgálatot . . . Hallani sem akart róla, mert az esti órákban mindig nagyon kedves és szeretetreméltó. — Ostobaság, Louis! Én meg vagyok magával elégedve és nem bocsátom el! — igy szólott. — Helyes, — válaszoltam én — maradok, de csak azzal a feltétellel, hogy én többet nem költöm fel a báró urat! Ez mindennap ujabb haragra adna alkalmat! — Eleinte dühöngött, de végre mégis engedett. — Jól van! Mire valók a barátaim? Ezután őket bizom meg azzal, hogy költsenek fel. — Ettől a naptól fogva nem törődöm vele, akármeddig alszik is!

Mandolin: De mégis, kik ébresztették azóta?

Louis: A barátai.

Mandolin: Miféle barátai?

Louis: Valamennyi! Természetesen nem egyszerre, hanem szépen sorrendben. Két évvel ezelőtt Catalpas ur volt a soros. Hét hónapig türelemmel végezte megbizatását, de azután beleunt és mint halálos ellenség vált meg a báró urtól. Utána Membrelle ur következett. Három hónap mulva ő is mint halálos ellenség távozott. Azután jött Paul Sustrov két napra, Cambert hat hétre és végül ön! De bizonyos, hogy egy napon ön is felmondja a terhes szolgálatot.

Mandolin: Könnyen megeshetik!

Louis: Most még nincs veszély! Az ügy még nem elég érett, még nem támadta meg önt! Csak türelem . . . majd elkövetkezik az is! (a báróra mutat.) Ugyan nézze, milyen szomoru alak! Egy báró, aki délben még ugy horkol, mint tiz hordár, mialatt a derék munkások már régen a vendéglőkben ülnek.

Mandolin (megrázza a bárót): Plomby, kelj föl! Gyönyörü, szép időnk van!

Louis: Csalódik uram, csak ugy szakad az eső!

Mandolin: Tudom . . . hiszen csak azért mondtam, hogy könnyebben felrázhassam . . . Plomby, ébredj! Megyünk Marivauxhoz! Nem vagy éhes? Mert én az vagyok!

Plomby (vadul morog): Nem . . . oh . . . hmmm . . .

Mandolin (még erősebben rázza): Plomby, térj magadhoz . . . különben megharagszom! (Louishoz): Bizonyosan tudja, hogy a revolvere nincs a párnája alatt?

Louis: Hogyne! Hisz itt fekszik az irónsztalon.

Mandolin (nekibátorodva): Akkor hát . . . (dühösen.) Nem mozdul'sz? Majd meglátjuk! . . . (gondosan eltakarit minden tárgyat, amit esetleg a báró a fejéhez vághatna.) Most nyissa ki az ablakszárnyakat Louis!

Louis: Ebből szép patália kerekedik majd.

Mandolin: Se baj . . . csak engedelmeskedjék! Azután majd én lehuzom róla a takarót.

Louis: En mosom kezeimet! (Kinyitja az ablakokat, melyeken az eső és hideg beömlik a szobába.)

Mandolin (az ágyhoz közeledik, lehuzza a báróról a takarót, orditozva): Az ördögbe, kelj fel már!

Plomby (egy ideig mozdulatlan marad, azután a hidegség hatása alatt megrázkódik és ásitozva, nyögdécselve felemelkedik): Te vagy, te hülye? Te vagy?

Mandolin: Igen, én vagyok!

Plomby: Mi dolgod van itt . . . ilyen korán? . . . Talán megbolondultál? (Louishoz.) Hát maga, bornyufejü . . . nem látja, hogy az ablakok nyitva vannak? Meg akartok ölni? Kotródjatok a szemem elől! Menjetek a pokolba! . . .

Mandolin: Kelj fel!

Plomby: Kotródjatok, mert Istenemre, megbánjátok!

Mandolin: Kelj fel . . . dél van!

Első! Nagyváradi Selejtes Cipőáruházban
mindennemü gyermek-, női- és ferficipők igen olcsó árban vásárolhatók!
Belvárosi Takarékpénztár épületében. Barcs-palota Széchényi-tér 2. szám.

Tisztitják a várost.

Száznegyven ember munkában.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságában, mint irtuk, erélyes felszólalások történtek, hogy a város utcái elhagyatott, piszkos állapotban vannak s mindenütt szemét, por, piszok, büzös pocsolyák fényegetik a közegészségügyet, ami most, mikor a kolera veszedelme fenyegeti az országot, még fokozottabb veszélyt rejt magában. Olyan kijelentések is történtek, hogy ezen az állapotokon azonnal segiteni kell, bárminő áldozatok árán is.

Rimler Károly polgármester azonnal rendkivüli ülésre hivta össze a tanács tagjait s a főmérnök és főkapitány szigoru utasitást kaptak, hogy mindent kövessenek el a város tisztasága érdekében.

A város főmérnöke a legerélyesebben hozzá látott az utcák kitisztitásához, aminek máris meglátszik a nyoma.

Az egész várost helyszini körzetekre osztotta be a főmérnök, s minden körzetre egy-egy utcaseprő lett kirendelve. Külön munkáscsapat tisztitja állandóan a Nagypiacot s ez a csapat naponkint délután 4 órakor átmegy a Szent László-térre s azt fellocsolja és felsepri.

Az utcai szemét elhordására 20 napszámos igát vettek fel, a városi igák mellé.

Az utcák és terek locsolását 5 csapos ember teljesiti locsoló csapokkal, ahol pedig ilyen csapok nincsenek, ott 12 locsoló hordóval és 8 régi fahordóval teljesitik a locsolást.

A Párispatak tisztántartására 5 ember lett alkalmazva, akik bizonyos területet fatáblák közzé keritenek és azt megtöltik vizzel. Az igy felduzzasztott vizet azután egyszerre eresztik a mederbe, amely azt kimossa. Ezt állandóan igy kezelik s igy a patak medre a friss viz által ki lesz mosva.

A városi hivatal egyik mérnöke, az utmesterek és köztisztasági felügyelők állandóan ellenőrzik ezen munkákat.

Megkezdték a burkolatok, folyókák kijavitását, a tócsák feltöltését. A Pece volt medre felett, a Francia soron, Kommendánsutcán gondoskodtak a felgyülemlet vizek elvezetéséről. A tanács elrendelte a Szarvas sor rendbe hozatalát. Ha az idő engedi a kövezést nagy arányokban hajtják gyorsan végbe.

Megkezdték Daru-, Mocsár-, Fecske-, Iskola-, Templom-, Rákóczy-, Bethlen-, Huszár-, Lovas- és Görbe-utcák kövezését.

Az utcákon 109 köztisztasági őrszemet állitott fel a főmérnök, akik állandóan munkában vannak s a szemetet, piszkot azonnal kötelesek eltakaritani.

Ha az egész város alaposan ki lesz tisztitva s a folyokák, gödrök ki lesznek javitva, nem fog ily sok ember kelleni; de a tisztogatásnak nem szabad ephemer jellegünek lenni, hanem állandóan nagy gondot kell forditani a város köztisztaságára, tehát oda visszatérni nem lehet, ahol eddig voltunk a köztisztaság ellátásával.

Jelenleg a nagy tisztogatás 140 embert vesz igénybe, akiknek heti dija mintegy 1500 korona.

Magyar görög-katholikus püspökség. *Debreceni* tudósitónk irja: A naptáregyesités, valamint a magyar liturgia ügyében országos kongresszust tartottak a görög katholikusok *Hajdudorogon*. Az ország minden részéből több száz főre menő kiküldött tanácskozott az egyház fontos ügyeiben. Elhatározta a nagygyülés, hogy a Hajdudorogon felállitandó gör katholikus magyar püspökség ügyében memorandumot terjeszt elő a kormánynak. A naptáregyesités tekintetében a római szentszékhez fordulnak s egyben kérni fogják a pápától, hogy engedélyezze véglegesen Magyarország minden görög-katholikus templomában a magyar liturgikus nyelvet. A kongresszus *Firczák* Gyula munkácsi püspököt, aki leglelkesebb hive a Dorogon felállitandó uj püspökségnek, táviratilag üdvözölte.

A vármegye legtöbb adófizetői.

Biharvármegye legtöbb adótfizető viriliseinek folytatásos névsorát a következőkben adjuk:

Dr Fráter Imre kórházi főorvos Nagyvárad 2890·28, Beliczay Tibor birtokos Kötegyán 2873·33, Szunyogh Zoltán Kismarja 2834·51, Lichtstein Márton Debrecen 2777·57, Schwartz József Okány 2733·25, ilj. Elek Gusztáv birtokos Mezőpeterd 2694·95, Kövesdy Imre Debrecen 2679·68, Bozsán Vilmos Hagymádfalva 2611·72, Mártonffy Gyula Szakál 2600·86, Nadányi Miklós F.-Győrös 2492·95, Erdélyi László gyógyszerész Belényes 2457·38, Körössy Sándor Mezősas 2428·94, Schwartz Arthur Nagyvárad 2411·66, Berger Ármin Piskolt 2355·80, Lakatos János birtokos Nagyvárad 2314·70, Juricskay Dezső birtokos Orvénd 2228·49, Rozvány József Nagyszalonta 2223·86, Sándor László 2174·06, Mezey Ignác bérlő Zsáka 2172.15, Wertheimstein Alfréd birtokos Cséhtelek 2166·37, Bernáth Zsigmond Kosgyán 2160·37, Szunyogh László Esztár 2160·34, Bay Sándor Almosd 2112·45, Kenyeres János Nagyszalonta 2112·19 korona.

Plathy Miklós Nagyvárad 2081·98, Száhlender Károly mérnök 2067·86, Bartos Gábor birtokos Jákóhodos 2050·49, Lakatos Antal Nagyvárad 2046·59, dr Szilágyi Jenő birtokos B.-Ujfalu 2042·78, dr Urszinyi János ügyvéd B.-Csaba 2027·39, Kövér Márton Erdőgyarak 2023·18, dr Gyémánt Jenő ügyvéd Nagyvárad 2015·36 K.

Bugler Zsigmond bérlő Pocsaj 1991·79, Buganovits Béla birtokos Ermihályfalva 1988·42, Sz. Szabó József bérlő Zsáka 1964·51, Komzsik Alajos fürdőbérlő Váradszentmárton 1914·80, dr Papszász József birtokos Nagykereki 1912·20, dr Miskolczy Ferenc főispán 1884, Schreier Hermann kereskedő Tenke 1883·96, gróf Korniss Károly Budapest 1868·05, Jakabfi Lipót kereskedő Elesd 1897·62, dr Miskolczy Pál Berettyóujfalu 1860·16, Weisz Jakab kereskedő Bihardiószeg 1790·16, Szlávy József Erkenéz 1776·23, Szabó Gyula Ottomány 1674·52, Gyémánt Mihály birtokos Nagyszalonta 1762·42, Bleyer Manó bérló Erdőgyorok 1754·93, Schwartz Miksa Illye 1745·70, Róth Gyula Artánd 1742·80, Léderer Manó Jánosda 1735·03, Lovass Sándor birtokos Ermihályfalva 1716·17, Fráter Vince Gálospetri 1714·13 K.

Klobusiczky Béla Monospetri 1685·83, dr Buda Ferenc járásorvos Belényes 1679·09, dr Poynár Miklós ügyvéd Elesd 1664·40, dr Magyar Sándo Berettyóujfalu 1656·43, Nadányi Károly birtokos Nagyvárad 1654·03, Kohn Lázár kereskedő komádi 1634·04, Diósi Bernát kereskedő B.-Ujfalu 1624·10, Nadányi Pál birtokos Bakonszeg 1616·44, Balogh Lajos ügyvéd Székelyhid 1664·44, Juricskay Vid birtokos Me őtelegd 1600 korona.

T Nagy Gyula Komádi 1584·98, Márton Imre Debrecen 1565·86, dr Szabó József Budapest 1544·46, Bartha Imre Pocsaj 1541·05, Balásházy Iván Derecske 1537·84, Nussbaum Sámuel Fugyivásárhely 1532·72, Léderer Márton cserép gyáros Nagyvárad 1511·07, Deby Imre birtokos Furta 1501·29, Szilassy Ottó Eradony 1463·63, Friedmann Benő Nagyvárad 1447·33, Papszász Lajos Csokaj 1439·18, Nagy Dániel Csökmő 1433·57, Derzsy László Vértes 1402·36 korona.

Vajna János Zsáka 1394·21 K, Lakatos Albert bérlő Mezőgyán 1391·32 K, Grüncz Simon birtokos Belényes 1381·45 K, Gyalokay Sándor főispán Csikszereda 1377·32 K, Vécsei Pál birtokos Váncsod 1364·97 K, Krausz Béla sörgyáros Váradszőlős 1364·28 K, Klubusitczky Géza birtokos M.-Pályi 1356·50 K, Polák Mór kereskedő Érmihályfalva 1354·70 K, Geiger Simon bérlő Debrecen 1349·62 K, Lederer József kereskedő Elesd 1348·80 K, Nadányi

---

Plomby: Louis, csukja be rögtön az ablakokat, mert baj lesz! Hm . . . hm! Már köhögök! Szép dolog! Haramiák! Vadállatok! Valóságos banda! En itt nyugodtan alszom . . . ez a naplopó betolakodik . . . felráz a legszebb álmomból és még barátomnak nevezi magát?

Mandolin: Befejezted már? . . .

Plomby: Add ide a takarómat, . . . különben . . .

Mandolin: Nem adom!

Plomby: Mindjárt megmutatom, ki itt az ur a házban! . . . Kidobatlak a szolgámmal... becsületemre!

Mandolin (kétségbeesetten): Mondja, Louis vállalkoznék maga erre?

Louis: Feltétlenül . . . Engedelmességgel tartozom a báró urnak.

Mandolin: No hát . . . itt van a takaród! De tudd meg, hogy unom már a dolgot. Képes lennék dühömben fejemmel a falnak rohanni.

Plomby: Tessék . . . én nem tartóztatlak!

Mandolin: Igaz-e, hogy tegnap ebédre hivtál mára! Igen — vagy nem? Igaz-e, hogy azt mondtad; »Költsetek fel 10 órakor!« — Igen — vagy nem?

Plomby: Ez igaz! Es most hány óra van?

Louis: Egy óra, báró ur.

Plomby: Már egy? (Dühösen Mandelinhoz): Hát ilyen pontosan teljesited a kötelességedet? Hallod-e fiacskám, ezért jogosan megkorholhatnálak! Mit csináljak most?

Mandolin: Öltözködjél!

Plomby: Öltözködjem? Szegény hülye! Nem tudod, hogy az én öltözködésem pontosan két óra hosszáig tart? Tehát csak három órakor juthatnánk az ebédhez! Őrültség! Költésed különös módja elrontotta az étvágyamat! Inkább visszafekszem! Jó éjszakát . . . és szerencsés utat! Nézz be a Jardin des Plautes-ba, hátha ott találsz! Jó éjszakát, fiacskám! Jó éj-sza-kát!

Mandolin: Igy nem szabadulsz meg tőlem! Te meghivtál ebédre és én éhes vagyok! . . .

Plomby (betakaródzik, hátat fordit): Hát egyél!

Mandolin: Hol?

Plomby: Ahol tetszik! Miattam akár Bouillon Duvalnál!

Mandolin (siránkozva): Igazán kegyetlen vagy! Tudod, hogy nincs pénzem . . .

Louis: Ha meg nem sértem, Mandolin ur, szivesen kisegitem egy aranynyal!

Mandolin (méltóságosan): Köszönöm, Louis, nincs szükségem rá . . . majd másként segitek a bajon!

Louis: Kár igy büszkélkedni, Mandolin ur! A báró ur barátai közül nem ön lenne az első, akinek ilyen csekély szolgálatot tettem . . .

Mandolin: Nem . . . köszönöm! (a báróhoz): Nos, mi lesz? Várom a feleletet!

Plomby: Olyan ragaszkodó, mint a pióca! Igazán nevetséges, milyen makacsul ragaszkodol az ebédhez! Legyen hát — nem bánom! Engedj még egy félóráig aludni, azután elmegyünk Mariveauxhoz! Jöjj vissza egy félóra mulva!

Mandolin: Soha!

Plomby: Legyen eszed!

Mandolin: Mondtam, hogy soha! Adieu! (kirohan és becsapja maga után az ajtót).

Louis: Bátran tovább alhatik, báró ur! Mandolin ur bizonyosan visszajön, mert nem engedi kárbaveszni az ebédjét! . . .

Henry Lavedan.

Gyula birtokos Bakonszeg 1346·68 K, Feldmann Károly bérlő Ersemjén 1346·02 K, dr. Teleszky János államtitkár Budapest 1341·14 K, Sárközy József plébános Derecske 1330·84 K, dr. Gervany Pál ügyvéd Sarkadkeresztur 1309·44 K, Grósz Albert bérlő Told 1294·46 K, Rosenfeld Ignác Ersemjén 1281·53 K, Maiton István ügyvéd Nagyszalonta 1274·36 K, Leitgeb Imre bérlő Derecske 1272·93 K, Sárközi Mihály Bukorvány 1270 K, dr Szirmay Vilmos orvos Ersemjén 1263·10 K, Schreiber Izidor bérlő Nagyszalonta 1261·96 K, Bernáth István birtokos Hosszupályi 1245·83 K, Berger Jakab bérlő Sárrétudvari 1235·40 K, Lédig Dezső birtokos Debrecen 1231·16 K, Arató Ferenc bérlő B.-Ujtalu 1228·47 K, Schück Dezső bérlő Marciháza 1221·35 K, Jóna István birtokos Debrecen 1217·06 K.

A sarkadi sakter.

A sarkadi orthodox izraelita hitközség kebelében felülötte a fejét a pártoskodás ördöge, melynek következtében a belbéke annyira felfordult, hogy a hitközség tagjai egyenként vonulnak fel a hatóság elé, hogy igazságot kapjanak. A pártoskodásra az egyenetlenkedésre a sakter személye szolgált alapul.

A hitközség elnöksége ugyanis, hogy hogy nem pár héttel ezelőtt rövidesen felmondott *Rosenberg* Mór sakternek és felhivta, hogy szeptember elsejére adja át lakását az uj sakternek. Rosenberg Mórt ez a felhivás érthető módon meglepte, mert még csak egy éve, hogy Sarkadra megválasztották sakternek, mely állás tudvalevőleg örökös állás.

Rosenberg a legelső három rabbitól vitt bizonyitványokat a sarkadi hitközségnek és feladatának kifogástalanul is felelt meg. Az elnökségnek azonban uj embere akadt *Wallerstein* Lipót személyében, akit minden áron Rosenberg helyébe akart behozni és be is hozott. Rosenberg azonban nem vette tudomásul a felmondást és szeptember elsejére nem adta át a sakteri lakást s igy a hitközség kénytelen volt uj lakás után nézni.

Az elnökség zaklatta Rosenberget a kiköltözéssel, aki viszont hallani sem akart a dologról, mire a hitközsög a budapesti központi irodához fordult, azonban azt az értesitést nyerte, hogy Rosenberg álláspontja helyes és hagyják békében a saktert. A hitközség nem elégedett meg ezzel az értesitéssel és most a nagyszalontai főszolgabiróhoz fordult, hogy Rosenberget kényszeritsék a kiköltözésre.

A huzavonába ekkor beleavatkozott a hitközség gondnoka is, aki vallásos orthodox zsidó és nem tudta nézni a Rosenberg elleni hajszát. Jelentése igen érdekes. Elmondja benne, hogy az ő vallásuk szabályai szerint olyan saktert, aki neologoknál volt alkalmazva, orthodoxoknál nem szabad megválasztani, már pedig Weinberger az uj sakter ilyen.

De különben Weinberger a késeket se mutatta be a hitközségnek, ami szintén szabálytalan. Eddig annyira el volt hanyagolva az orthodoxok ügye Sarkadon, hogy még kóser husuk sem volt, hanem a gajoknál árulták azt és azután kóserolták. A templomuk sem volt kóser, most már azonban minden kóser, tehát illő, hogy a metsző is kóser legyen.

A gondnok jelentésére a nagyszalontai főszolgabiró meghozta határozatát, melyben nem tartja magát illetékesnek az ügy elbirálására, hanem elrendeli, hogy azt egy autonom választott biróság elé vigyék. E salamoni itélettől annyira megijedt a hitközség, hogy nyomban fejajdult és kijelentette, hogy a főszolgabiró rendelete lehetetlen.

Az autonom biróság összehivása ugyanis legalább egy félévet vesz igénybe és akkor is ha összejön az összehivónak legalább 2000 koronájába kerül. A főszolgabirói határozat ellen tegnap adtak be felebbezést az alispánhoz.

Schönaich utóda. A *Reichspost* mai száma azt jelenti, hogy legfelsőbb helyen már megtörtént a végleges döntés az uj közös hadügyminiszter kinevezésére nézve. Eszerint báró Schönaich utóda *Auffenberg* szerajevói hadtestparancsnok lesz és már a legközelebb megjelenő katonai Rendeleti Közlöny hozni fogja Schönaich felmentését és ezzel egyidejüleg Auffenberg kinevezését. Auffenberg jelenleg még Szerajevóban van.

Fráter Loránd beszámolója. A székelyhidi kerület országgyülési képviselője: *Fráter* Loránd még e héten leutazik választói közé. Szeptember 17-én, vasárnap délelőtt 10 órakor *Bihardiószeg* községben tartja beszámolóját, október 1-én délelőtt 11 órakor pedig a választókerület központján *Székelyhidon* tartja beszámoló beszédét választói előtt.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű
legjobban és legolcsóbban
REICHARD áruháza
czégnél, Fő-utcza szerezhetők be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.
TORNA CZIPŐK.
115

UJDONSÁGOK.

A pápai zászló.

Egy hónappal ezelőtt országszerte megütközést és méltó felháborodást keltett az a hir, hogy Joó Béla rendőrkihágási biró Aradon az ottani Katholikus Kör épületéről levétette az ünnepségek alkalmából a magyar zászló mellé kitüzött pápai zászlót, azt elkoborzta és a Kört kihágásért megbirságolta. A rendőrkihágási birónak e bornirtsága ellen dr *Glattfelder* Gyula csanádi püspök egyenesen a kormányhoz fordult mire a belügyminiszter az ügy aktáit magához kérette. A mult héten aztán Arad város tanácsa intézkedett ez ügyben, a rendőrkihágási birónak ostoba (bizonyosan a páholyból sugalmazott) rendeletét megsemmisitette és az elkobzott zászlót visszaadatni rendelte.

Ehhez az *Alkotmány* a következőket füzi:

Tekintve, hogy az aradi lapok tudósitása szerint is a felebbezés indokai elfogadtattak, csak helyeslléssel és megnyugvással fogadhatjuk a városi tanács itéletét. A felebbezés és ennélfogva az itélet szerint is ugy a 62698—885., mint a 26559—1874. szám alatt kibocsátott korábbi miniszteri rendelet az idegen jelvényeknek nemzetiségi üzelmekre és izgatásokra való felhasználása ellen irányul és kifejezetten az »idegen cimer, zászló vagy más ilyenemű jelvény« használatának tilalmára vonatkozólag. A pápai zászló pedig, mely a pápa világi urálmának megszünte, de lelkiekben, mint a katholikus anyaszentegyház fejének egyházi legfőbb hatósága s ebbeli szuverén hatalmának az egész világra kiható volta folytán, nem állami és nem idegen, hanem katholikus egyházi jelvényt képez s mint ilyen a magyar nemzeti állam önállóságának, vagyis a magyar állam területi épsége és állami felsőbbségének eszméjével és jelvényeivel ellentétben nem állhat. A pápai zászló tehát a katholikus jellegü intézmények által annál inkább jogosultan használható, mert az apostoli kettős kereszt az ország cimerében is benfoglaltatik s ő felsége is apostoli király cimét viseli, ennek folytán pedig és figyelemmel arra, hogy a vallásszabadság elismerése és törvényesitése mellett Magyarország maga is katholikus állam, hazánkban az ország cimere és nemzeti szinének használata mellett a pápai vagy katholikus zászló egyidejü használata tiltott dolog nem lehet s nincsen szükség arra sem, hogy annak használata a katholikus jellegü egyesületek alapszabályaiban külön is engedélyeztessék.

* **Gróf Széchényi Miklós püspök Debrecenben.** A debreceni róm. kath. hivek körében nagyarányu előkészületek folynak gr. *Széchényi* Miklós nagyváradi püspök, fogadtatására. Először ugy volt, hogy a szombaton délben érkező püspököt a vasuti állomáson a város polgármestere és az egyházbizottság tagjai várják. Ma már ez a fogadtatás nagyobb arányuvá szélesült ki, amennyiben az állomáson a tantestület tagjai, az iskolaszék, a katholikus egyesületek, sőt a hivők is nagy számban jelennek meg. A püspök megérkezése után tudvalevőleg a plébániára vonul s miután egyházi diszbe öltözött, a templomba megy. Ebéd után első látogatását a *Svetits* leánynevelő intézetben teszi, ahol fényes fogadtatás vár reá. Az iskolanővérek, akik minden ünnepségüket finom érzékkel s müvészi ízléssel rendezik, most is nagy gonddal és körültekintő figyelemmel előkészitett fogadtatással ünneplik főpásztorukat. A püspök még a *Therésianum* árvaintézetet és a *fögimnáziumot* tekinti meg, azután az üdvözlő küldöttségeket fogadja. A fogadtatás után látogatásokat tesz s másnap vasárnap reggel 1700 gyermeket bérmál meg.

* **Orvosi hir.** Dr *Schiff* Ernő, a gyermekkórház igazgató főorvosa, három hétre külföldre utazott.

* **Félmillió rózsafüzér.** A kalocsai rózsafüzérgyárban a napokban készült el az ötszázezredik rózsafüzér. A jubiláris alkalomra remek kivitelü rózsafüzért készitett a vállalat s azt a háziipar meghonositója és vezetője, *Tantos* Ferenc igazgató most nyujtotta át *Csernoch* János dr kalocsai érseknek. Csernoch érsek, ki eddig is élénk érdeklődést tanusitott a vállalat működése iránt, örömmel értesült a háziipari vállalat rohamos fejlődéséről s megigérte a rózsafüzéripar támogatását. A rózsafüzérkészitő háziipar 1904-ben, a tulipán jegyében indult meg s mig a tulipánmozgalom országszerte csakhamar lelohadt, Kalocsán él és virul a tulipán. A százezredik olvasó 1907. február 20 án a kétszázezredik 1908. junius 26-án, a 333 ezredik pedig 1910. január 7 én készült el. Erdekes megemliteni, hogy a félmillió olvasó feltüzéséhez 50 métermázsa, azaz félvagon drótot használtak fel. A félmillió olvasó elkészitése 7 év alatt 800-nál több háziiparost foglalkoztatott hosszabb-rövidebb ideig. Ezen idő alatt 44170 koronát kerestek a vállalat munkásai.

* **Tömeges pénzlelet Bihardiószegen.** Ujesztendő napján sulyos csomagot hozott a posta a vármegyeházára. Mikor felbontották a papirburkolatot egy egész halmaz pénz gurult szét a hivatalos akták között. A pénzdarabok nem is a mai korból valók, hanem régi pénzek

voltak és *1519 darabot* tettek ki. A tömegesnek mondható régi pénzeket a székelyhidi főszolgabiró küldte be az alispánhoz néhány sor kisérő átirattal. E szerint a pénzeket a bihardiószegi Tolnay István lelkész szőlőjében találták rigolirozás közben A főszolgabiró jelentésében kérte a pénzdaraboknak numizmatikai megbecsülését és ily irányban való elhelyezését. Az alispáni hivatalban azonban más sor várt a pénzre. Ott nem ismernek kegyelmet, hanem szigoruan ragaszkodnak a paragrafusokhoz és a pénzküldeményt rövidesen felküldték a belügyminiszterhez, ahol szintén nem várt rá sokkal jobb eljárás, hanem rövidesen áttették a m. kir. főfémjelző és fémbeváltó hivatalhoz. Egyszóval anélkül, hogy valakinek eszébe jutott volna a mi nagyon is szegény muzeumunk, vagy bármely más muzeum, ugy kezelték az ügyet, mintha a talált pénzek közönséges réz, ezüst vagy arany darabok lettek volna. Csaknem egy év óta huzódik ez az ügy a belügyminisztériumban, mig végre tegnap a fémjelző hivataltól rövid felhivás jött az alispánhoz, hogy tudassa a pénz találójának a nevét, mert máskülönben nem tudnak érdemileg intézkedni a pénz felől.

* **Sürgetik az aszfaltozást**. Tegnapi számunkban megemlékeztünk arról, hogy *Siket* Traján posta-távirda igazgató kérte, miszerint Uri- és Borz-utca aszfaltozását mielőbb, mig az őszi rosz idő be nem következik, eszközölje a Magyar aszfalt részvénytársaság. A városi mérnöki hivatal tegnap beadott előterjesztésében szintén arra hivja fel a tanács figyelmét, hogy a nevezett utcák aszfaltozását a vállalkozó mielőbb kezdje meg. — Kapcsolatosan jelent egyuttal a főmérnök, a vasuti sinek mellett alkalmazandó faburkolatról is. Még pedig azt adja elő, hogy tapasztalat szerint a jól készitett villamos vasuti sinekre merőlegesen, a sinek mindkét oldalán elhelyezett ausztráliai fenyőfa kockaburkolat felel meg legjobban a célnak.

* **Szines lámpát a leeresztett vámsorompókra**. *Rés* Bertalan tb. rendőr-alkapitány jelentést tett, hogy a vámsorompóknál éjjel csupán egy kis izzólámpa szolgáltat világosságot s igy a leeresztett sorompóknál könynyen szerencsétlenségek történhetnek. Kéri hogy a leeresztett sorompókra éjjel szines lámpát helyezzenek el, hogy az már távolabbról észrevehető legyen. A jelentést a főkapitány pártolólag terjesztette a városi tanács elé.

* **Szenyvizek a Dorongos patakban**. Nagyvárad város mérnöki hivatala, tekintettel a fenyegető koleraveszedelemre, bejelenti a város tanácsának, hogy az állami gyermekmenhely és az államvasutak olaszi állomásának szenyvize a Dorongos patakba van becsatornázva s a patak fertőzött vizét a Köblös téglagyár felduzzasztja s téglavetésre használja. Mivel a patak környékén lakóházak vannak, kéri a mérnöki hivatal, hogy a gyermekmenhely és a vasut vezetősége utasittassék, miszerint az államvasut a főutcai kész csatornába vezesse az nyvizét, a gyermekmenhely pedig intézkedjék a fekáliáknak és a fürdőviznek más uton való elvezetéséről. Szükség esetén a vasut állomás előtt a csatorna meghosszabbitható lenne, a káptalansori csatorna pedig meghosszabbitható a gyermekmenhelyhez vezető uton.

* **Hajnali kaland** Különös hajnali látogatója volt tegnap hajnalban *Körtvélyesi* Árpád Körösz-utca 11. sz. alatt lakó csendőrszázadosnak. Lakásába ugyanis éjjel ismeretlen tettes behatolt. A zajra nevezett csendőrszázados felébredt, mire a tolvaj elmenekült. A csendőrszázados az udvarfele utána ment s a folyosón talált a földön egy nadrágot, mely a vele egyudvarban lakó unokafivéré volt, zsebből azonban egy 40 fillért és egy bolgár márkát tartalmazó fekete pénztárca hiányzott. A rendőrség a tolvajt keresi.

* **Rertélyes gyilkosság**. *Mojsza* Abris falusi gazda két hétel ezelőtt eltünt falujából. Egy darab ideig keresték. Később azt hiresztelték róla, hogy kiment Amerikába és minthogy senki sem kutatott utána, egészen elfeledkeztek róla. A belényesi országut mentén a Vále Nyágrén a patak mellett legelnek a falusi nyájak. A pásztorok tegnap délután éppen itatták a nyájat, mikor az egyik kutyája egy emberi kézfejet hozott ki a hid alól s azt rágcsálni kezdte. A pásztor gyerekek közül a legbátrabb bemászott a hid alá s borzalmas leletre bukkant. Mojsza Abris falusi gazda felosztásnak induló hullája feküdt ott. Este amint a nyájjal haza mentek elmondták a birónak, hogy milyen leletre akadtak. A nyomozás megindult és kitünt, hogy Mojsza Abris gyilkosság áldozata lett. Ugyanis a hulla feje egészen össze van verve, szeme és fogai is ki vannak ütve. A gyanu Mojsza feleségére irányul, kit a csendőrök letartóztattak.

* **Patkányháboru Csökmőn**. *Katona* István csökmői lakosnak van valami elátkozott istálója, mely 25 öl hosszu. Ez az istáló valóságos patkány labirint. A falakat összevissza furkálták a patkányok és annyira elárasztották az egész környéket, hogy a szomszédok folytonos rettegésben vannak a férgek miatt. Naplementekor innen az istállóból ezrével indulnak utnak a patkányok és a szomszédok aprómarhában egész mészárlást visznek véghez. Maga a tulajdonos elköltözött az udvarról, mert nem tudott megmaradni a patkányok miatt s igy az élelem nélkül maradt férgek a szomszédok udvarait választották ki éléskamarául. A szomszédok naponta 70—80 patkányt vernek agyon és a férgek mégis ezrével vannak. Megunva a már türhetetlen állapotokat a szomszédok *Péchy* József gyógyszerész és *Jeney* Józsefné panaszt adtak be a főszolgabirósághoz, ahol kérték az istálló lebontását és a patkányok kiirtásának elrendelését. A főszolgabiró elutasitotta a panaszok orvoslását és pedig azzal az indokolással, hogy a patkányok irtását semmiféle törvény, vagy rendelet nem irja elő. A főszolgabirói határozat ellen Péchyék tegnap felebbezést adtak be az alispánhoz, ahol kérték ügyük orvoslását. A veszedelmes patkány-ügyben igy az alispán fog dönteni.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, ugy fegyverét és patron szükségletét szerezze be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készitve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendesen későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer**-fele fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendü gyárosok fegyverei csak LADÁNYI JÓZSEF puskamüvesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporárudа. **Telephon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.**

x **À LA GERBEAUD** szinházi cukorkák kizárólag csakis **Aszódynál**, Kossuth-utcza és **Cukorkakirálynál** Kert-utcán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-ős 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségéért a cég neve garantia. Minden csomagon az **Aszódy** név olvasható. :: **Telefon 635.** 550

x **Csillár és fémáru gyártási telep: Nagyvárad Szt János-u. 1. Iroda s raktár Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készitek a legizlésesebb kivitelben modern és stylszerü csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakitások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világitási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF. 33

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstmüves üzletét

folyó év majus 1-én helyezte át mig az épitkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával :: szemben. ::

Legszebb

Felöltők

Bluzok és

Ruhaszövetek

FLEGMAN

áruházában, BÉMER-TÉR.

Értesités.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló jóságu modern és izléses kályhákkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerü :: ::

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javitási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek.

Nagybecsü megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam

5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája

Nagyvárad, Lévay-palota,

Ezredévi emlék-tér sarok.

x **Ert sités**. Vevő közönségünk nagyobb kényelmére szeptember 1-én Zöldfa utca 40. sz. a. Dr Munk-házban uj detail elárusitó üzletet rendeztünk be. Helybeli fióküzleteink tehát 1. Gyárépületben, Kossuth-utca 5. sz. 2. Olasziban, Bémer-tér és Rákóczi-ut sarok (Bazár-épület.) 3. Zöldfa-utca 40. sz. alatt lesznek, ahol gyártmányaink szigoruan szabott eredeti gyári egységáraink on kerülnek eladásra **Moskovits Farkas és Tsa** cipő és csizmagyár r.-t. Nagyvárad. Telefon 417. sz.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhivom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Rimanóczy műbutorgyár.

:-: **Állandó bútorkiállitás.** :-:

I. rendü tölgy és bükkfa parketta **saját gyártmány**.

Saját készitményü modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javitását.

Raktár és iroda: Rákóczy-ut, saját ház.

:-: **TELEFON: 796.** :-:

Költségvetés dijtalan.

TANÜGY.

Beszüntetett korpótlék. A vallás és közoktatásügyi miniszter tegnap értesitette a vármegyét, hogy Tolnai Ádám rézbányai tanitó nyugdijaztatása folytán az 500 korona korpótlékot beszüntette. Egyidejüleg felhivta a miniszter az alispánt az iránt is, hogy a személyi pótlékra a belényesi tanfelügyelőség kerületéből egy arra érdemes r. katholikus tanitót hozzon javaslatba.

Vas és rézbutor

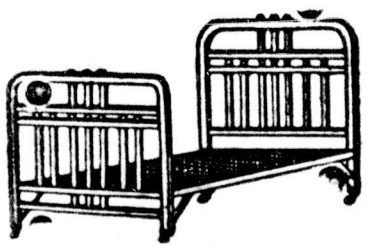

Gyári raktár!

Szekrényágy 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

TÁVIRATOK.

Forradalmi sztrájk Spanyolországban.

Madrid, szept. 13.

Forradalmi sztrájkmozgalom tört ki Spanyolországban. Először csak Bilbabban proklamálták az általános sztrájkot, de már tegnap este a madridi kormány az egész országból pesszimisztikus hireket kapott. Baracaldóban a sztrájkolók összetüztek a csendőrökkel, majd a csendőrségnek segitségére sietö katonaságot kövekkel és revolverlövésekkel támadták meg. A katonák egy munkást agyonlőttek, többet sulyosan megsebesitettek. A tegnapi minisztertanácson a hadügyminiszter jelentést tett a rendelkezésére állo csapatokról és a kormány hivatalos közleményt adott ki, hogy minden eszközzel kész a sztrájkmozgalmak elnyomására. Tegnap négy ezred Bilbaóba indult.

Franciaország engedékeny.

Paris, szept. 13.

A francia diplomácia köréből kiszivárgott hirek szerint Franciaországnak a német ellenjavaslatra tett válasza nagyjában elfogadja a német kivánalmakat és visszautasitásai sem olyanok, hogy háborura adhatnának okot.

SPORT.

A nagyváradi lóversenyek.

I. nap.

A szombaton kezdődő lóversenyek teljes programja most készült el. Az első nap programja a következő:

I. *Eladó handicap*. Távolság 1500 m. A győztes 1500 koronáért árverés utján eladó. Futtatnak: 1. Gencsy Károly Teneriffe-je. 2. Czárán János Dori-ja. 3. Kornuly L. hdgy. Páfrány-ja. 4. Kállay Regina Future-je. 5. Br. Baich P. hdgy Vándor-a. 6. Br. Schwaben Durneiss Gy. Subogó-ja. 7. Negropontes Gy. Praterspatz-ja. 8. Hollán Jenő Bac-ja. 9. Weisz I. Gertrud-ja 10. Kállay Szabolcs Gredine-je.

II. *Zerge akadályverseny*. Táv. 4200 m. Futtatnak: 1. Br. Baich P. hdgy Ilike-je. 2. Böszörményi A. hdgy Bacsevszky-je. 3. Fanta G. száz. Mókus II. ja 4. Gencsy Károly Buksi-ja. 5. Kállay Szabolcs Rolly-ja. 6. Pallay Lajos Villám-ja. 7. Szakonyi L. hdgy Eros-a. 8. Wodianer B. hdgy Grasteufel-je.

III. *Ürögdi akadályversen*. Távolság 4200 méter. Futtatnak: 1. Br. Baich P. hdgy. Pampuska-ja. 2. Czárán J. Dori-ja. 3. Haber L. P. S. 4. Gr. Merveldt M. Dalila-ja. 5. Immergrün II. 6. Suffragette. 7, Br. Neimans R. Mortola-je. 8. Br. Schwaben Durneiss Gy. száz. Repü j fecskén-je. 9. Wodianer B. hdgy Diktator-ja.

IV. *Szálkai gátverseny*. Távolság 2600 m. Futtatnak: 1. Honthy B. hdgy. Marci-ja. 2. Markovits Ügyes-je. 3. Pallay Lajos Villám-ja.

V. *Eladó gátverseny*. Táv. kb. 2800 m. Futtatnak: 1. Br. Baich P. hdgy Vándor-ja. 2. (3) Czárán J. Dori-ja. 3, (2.) Absurdum. 4. Fanta G. száz. Tamagnó ja. 5 Haberl L. P. S. 6. Kállay Regina Goutte-je. 7. Gr. Merweldt M. őrn. Goldboy ja. 8. Br. Neumans R Mortola. 9. R ffi ménes Marionette. 10. Br. Schwaben Dürneiss Gy. száz. Cquette-je. 11. Weisz I. p. k. Gertrud-ja 12 (13) Wodianer B. hdgy. Blériot-je II. 13. (12) — 3é p. k. Masecka.

VI. *Bónékuti dij*. Táv. 1800 m. Futtattak: 1. (2) Br. Baich P. Poc-je 2 (1) Dämon. 3. (4) Czárán J. Forest King-je. 4. (3) Absurdum. 5. Heber L. alezr. Renyhe-je. 7. Gr. Merweldt M. Dalila-je. 8. Negropontes Gy. Praterspatz-je. 9. Br. Neumans R. Polydore. 10 Wodianer B. hdgy, Blériot-je II.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap nagyon lanyha volt az irányzat, különösen buza hanyatlott lényegesen. Készáru forgalom százhuszezer mázsa 5 fillérrel olcsóbb árak mellett.

Határidők zárlata:

Aprilisi buza (1912)	—	—	12·01
Októberi buza	—	—	11·76
Októberi rozs	—	—	10·18
Októberi zab	—	—	8·33
Májusi tengeri (1912)	—	—	9·26

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	841·—
Osztrák hitelrészvény	—	—	648·—
Jelzálogbank	—	—	487·—
Leszámitoló és pénzváltó	—	—	574·—
Salgótarjáni kőszén	—	—	688·—
Osztrák államvasut részvény	—	—	739·—
Közuti vasut	—	—	808·—

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával müvészikivitelben szájpadlás nélkül is készit **kitünő hirnevü**

Fogműtermében

özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sassal szemben

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Telefon 1153. Interurbán Telefon 1153.

A tisztelt hölgyközönségnek!

tudomására adom, hogy a budapesti, bécsi és külföldi tanulmányutról a legmodernebb ujdonságot megszereztem a tisztelt hölgyközönség részére, amely bármikor megtekinthető.

A legujabb

Direktovárfűzők

csipő s hasfűző, trikó-fűzők, meltartók és mindenféle különlegességi fűzők nálam kaphatók készen és mérték után elkészitem. Raktári fűzőkben nagy választék és **olcsóbban** beszerezhető nálam, mint bárhol. Becses pártfogását kérve

Izsák Lidia

Nagyvárad, Nagy Sándor-utcza 1.

A Szigligeti-szinház müvésznőinek egyedüli fűzőszállitója. Fűzők tisztitását és javitását jutányos áron elvállalom.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utcza 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készitését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

M. kir. államvasutak Üzletvezetősége Kolozsvártt.

27918—1911—3. sz.

Hirdetmény.

Közhirré tesszük, hogy a 7703—7704. sz. Püspökfürdői és a 7723—7724. sz. Félixfürdői kiránduló vonatok szeptember hó 15-én megszünő forgalma, kedvező időjárás esetére szeptember 30 ig meghosszabbittatik.

A vonatoknak esetleges kedvezőtlen időjárás miatt leendő megszüntetéséről a t. közönséget a nagyváradi hirlapok utján fogjuk értesiteni.

Kolozsvártt, 1911. évi szept. havában.

Az üzletvezetőség.

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Őssi-tér.

Elvállal: Épület és mülakatos munkákat, vizvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőmüveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Müszaki gépészmérnöki iroda.

A Nagyszebeni

Általános Takarékpénztár

kőnyös amortizációs kölcsönöket nyujt és konvertál házakra, földekre és épitkezési célokra, előzetes költség nélkül. Készséggel szolgál felvilágositással:

Breitenstein Frigyes,

Nagyvárad, Keskeny-utca 13. sz.

Telefon: 1054.

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

: : felvétetik : :

Szent László-nyomda

R.-T.-nál.

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

:-: utólérhetetlen. :-:

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmülakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

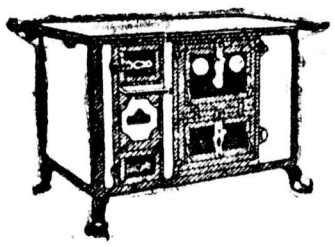

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkeritéseket a legjutányosabb áron készit.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bumbera István

papi- és polgári szabó

NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállitója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY" árai!

Körözspart, Lévay-palota. **Figyeljen az árakra.**

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomitó	38 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 » francia szájvíz	25 »	1 tégely Margit crém	40 »	1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 » száj szagtalanitó	50 »	1 » Diana crém	65 »	1 valódi serte hajkefe	70 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	65 »	1 dublé bajuszkefe	20 »
8 » Thymol »	20 »	1 dob Lickner puder	38 »	1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 » Stomatin	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »	1 körömkefe	05 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »	1 surolókefe óriási	20 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »	1 surolókefe kisebb	10 »
1 üveg Picavan	98 »	1 fekete champos	12 »	12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 üveg Bay Rum	85 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » Jera viollette brillantin	80 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »	1 » cipőfényesitő flanel	20 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »	1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 » folyékony brillantin	50 »	1 » » Speick szappan	28 »	1 mtr vörös gumicső	60 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	38 »	Egynegyed Ko Brunz watta	35 »
1 » » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	28 »		
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 »	1 » Beloderma kézfinomitó			
		1 üvegtégely tejcrém	20 »		

305

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemü betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! **Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.**

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurőkben!

Szabadalmazott RECORD II. műtrágyaszóróval egyesitett vetőgépek,

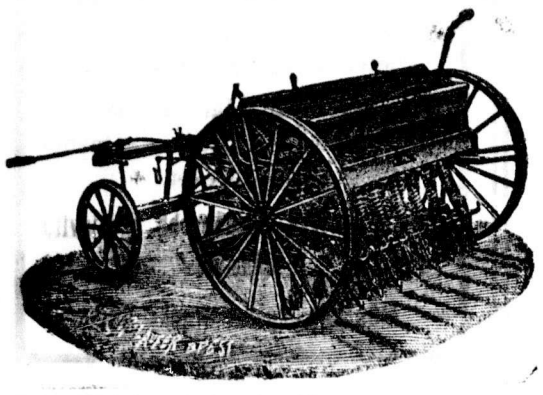

melyek az egyedüli létező **legtökéletesebb** és kifogástalanul működő **kombinált gépek. Kanalas és tolóskerekes vetőgépek,** bármely magnem elvetésére. **Resicai egyes és kettős** válogatott legjobb **acélfajtákból készült ekék** és egyéb talajmüvelési eszközök. **Eredeti amerikai tárcsásboronák. Szecska-, répavágók, kukorica-morzsolók** és teljes **takarmány** kamra **berendezések. Kalmár-**féle **rosták. Benzin-, szivógáz- és nyersolajmotorok** már 1 lóerőtől kezdve. **BORPRÉSEK** és más **szőlőszeti eszközök** állandóan raktáron vannak és azonnal szállithatók. **Árajánlatokkal szivesen szolgálunk!**

M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Telefon 858. nagyváradi fiók Nagypiac-tér 1. sz. Telefon 858.

Erdő eladás.

A nagyváradi 1. sz. főtisztelendő Káptalan tulajdonát képező s a folyó év őszén tarolás alá kerülő következő erdővágások összes lábon álló, földfeletti fatömege eladó u. m.: »abrihází« vágás 7·3 kat. hold, a »hegyközujlaki« 21·4 kat. hold, a »tenke-széplaki« 8·7 kat. hold, az »urszádi« 15·8 kat. hold és a »bagaméri-györgyéri« 16 kat. hold vágások.

Az eladás zárt irásbeli ajánlatok utján történik, melyekhez a megajánlandó vételárnak legalább tiz százaléka mint bánatpénz s az alulirottnál beszerezhető eladási feltételek egy példánya okvetlenül csatolandó. Az ajánlatok legkésőbben a folyó évi október hó 9-ik napjának d. e. 10 óráiig az eladó uradalom központi pénztárába (Nagyvárad, Sal Ferencz-utca 4. sz.) benyujtandók.

Kelt Nagyváradon, 1911. évi szept. hó 11-én. **Török László** s. k. urad. erdőmester.

Utánnyomás nem dijaztatik.

Részvénykicserélési felhivás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhivja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában **Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények vannak,** hogy ezen részvényeket, szelvényivekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utczai fiókjánál (Teleki-u. 3.) **folyó évi szeptember hó 1-től szeptember 20-ig** beszolgáltatni szíveskedjenek.

Minden 3 darab Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvény helyett 4 darab Egyesült intézeti részvény fog kiadatni.

A beszolgáltatandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az uj részvényeket kiállittatni óhajtják.

A Központi Takarékpénztár forgalomban lévő régi részvényeinek kicserélése, valamint az Egyesült intézet felemelt uj részvénytőkéjéből jegyzett uj kibocsátásu részvények kiadása a fent hirdetett Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények kicserélése után, későbbi időpontban fog megtörténni, miről a tisztelt részvényeseket ujabbi hirdetmény utján értesiteni fogjuk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrényi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyujt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamat mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemü bankszerü beszedésekkel (incassó) olcsó dij mellett.

Előleget nyujt értékpapirokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra 161

KÁLYHA
TÁLCZÁK
ELLENZŐK
FAKOSARAK
SZÉNTARTÓK
NAGY
VÁLASZTÉKBAN

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében N.-Várad, Rákóci-ut.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.